

одражавају свет и доба у којима настају – можда и најдиректније изражавајући дух епохе у којој се налазимо. Естетички спор који се јавља у вези са сваким од наведених примера савремене уметности јесте управо њена суштинска одредба, јер се увек покреће питање „да ли то јесте“ и „како то може“ да буде уметност? Пример за то је слика Барнет Нјумена, *Onement VI*, која је продата за 43,8 милиона долара – а у питању је плава боја на платну, која је по средини раздвојена белом линијом. Свако појединачно дело покреће читав корпус питања о критеријуму којим се мери шта је уметност, а шта није, па тај корпус питања заправо и јесте најважнија карактеристика бројних савремених уметничких дела.

Смисао савремене уметности се можда најбоље показује кроз анегдоту која је настала на изложби једног савременог сликара – човек се шетао по галерији и стао испред слике која је представљала свега неколико потеза четкицом. Полугласно је добацио: „Шта је ово? Па ово сам и ја могао да насликам!“, што је чуо аутор изложбе, приближио се „критичару“ и уз осмех одговорио: „Да... Али ниси.“.

*Препорука за књигу која може да буде корисна за ову тему: "Why Your Five Year Old Could Not Have Done That: Modern Art Explained" - Susie Hodge).

Сада је потребно направити осврт на Хартманову тезу да се естетика пише искључиво за *мислиоце*. Такав подухват је заправо покушај да се осветле идеје обе ове тезе (Хегелова и Хартманова) - да на различите начине врате и уметности и естетици форму која им је адекватна. *Уметност* би у образовању престала да буде аутономна и постала би средством за неке друге циљеве – али *естетика* у сфери образовања има далеко значајнију улогу, кроз коју у извесном смислу конституише саму себе – јер за очување појмовности једини адекватан медиј и јесте - образовање. Естетика, као филозофска дисциплина са појмовним дигнитетом једне духовне науке може да оствари свој унутрашњи циљ једино кроз услов смрти оне уметности која је претендовала на централну позицију свих духовних области, коју је имала у оно доба у којем естетика није постојала. Данас је потреба за *филозофијом* уметности нужна, док у време када је уметност сама задовољавала све духовне сфере – таква потреба није ни могла да постоји!

Свака димензија естетике, осим мисаоне, је нешто што и за Хартмана мора бити напуштено - „естетика је једна врста сазнања, с правом тенденцијом да постане наука“.